

ब्रह्म

सुखसिद्धि

ПОСТАНОВКАТА СЕ ПОСВЕЩАВА
НА 160 ГОДИШНИНАТА ОТ
РОЖДЕНИЕТО НА ДЖУЗЕПЕ ВЕРДИ

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

СИМОН БОКАНЕГРА

опера с пролог и 3 действия (6 картини)

от ДЖУЗЕПЕ ВЕРДИ

Либрето Ф. М. Пиаре и А. Бойто

по едноименната драма на А. Г. Гутиерес

Превод: Р. ДИПЧЕВА и
В. БАЙЧЕВ

Диригент: ВЕСЕЛИН БАЙЧЕВ

Режисьор: КОНСТАНТИН ДИМЧЕВ - гост

Художник на декора: ЦАНКО ВОЙНОВ

Художник на костюмите: ЕЛКА ТОДОРОВА - гост

Диригент на хора: ТОМИНА СИДОВА

Концерт майстор: АЛЕКСАНДЪР ГАНЕВ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

120000890787

Сезон 1973 - 1974

490888

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

В пролога

СИМОН БОКАНЕГРА, корсар на Република Генуа	баритон
ЯКОПО ФИЕСКО, генуезки нобил	бас
ПАОЛО АЛБИАНИ, притежател на работилница за свила	баритон
ПИЕТРО, пополян от Генуа	бас
Занаятчий, моряци, пополяни, слуги на Фиеско и др.	

В операта

СИМОН БОКАНЕГРА, първият Дож на Генуа	баритон
МАРИЯ БОКАНЕГРА, негова дъщеря, под името АМЕЛИЯ ГРИМАЛДИ	сопран
ЯКОПО ФИЕСКО, под името АНДРЕА	бас
ГАБРИЕЛЕ АДОРНО, генуезки благородник	тенор
ПАОЛО АЛБИАНИ, придворен, фаворит на Дожа	баритон
ПИЕТРО, придворен	бас
Капитан на стрелците	тенор
Прислужница на Амелия	сопран
Занаятчий, моряци, пополяни, сенатори, придворни на Дожа и др.	

Дайствието се развива в Генуа и неговите оксности около средата на XIV в.

Между пролога и операта са изминали 25 години.

„Даже когато умът на Верди си почива, тежи повече, отколкото всички короновани глави“.

Мандзони

„Аз съм преди всичко италианец и светът може да загине, но аз не ще стана съучастник в оскърблението на моята родина“.

Верди

„Това, което Гарибалди и аз правим в политиката, което нашият общ приятел Мандзони прави в поезията, Вие правите в музиката. Сега Италия, като никога, се нуждае от Вашата музика“.

Мадзини

„Уединение и усърдие — това е моят живот“.

Верди

„Гласът и мелодията за мен си остават най-главния елемент на музикално - драматургичната изразност“.

Верди

„С този ужасен вой
Каин издига своята кървава брадва . . .
Адриа и Лигурия имат обща родина! . . .“

„Оплаквам фалшивия блясък
на вашето богатство
и искам да изкреция:
братство, обич и мир!“

„Нека в Италия има мир, —
моят последен завет!“

Симон Боканегра — I действие

В многовековната световна култура рядко са случаите музикант да спечели толкова голяма популярност и такава трайна слава, каквато Верди е имал преживе и продължава да има. Може би нито един друг творец не е признаван така масово. А историята на музиката не познава друг композитор, от когото толкова много оперни творби да се играят непрестанно.

Музикално - сценичните творби на Верди са най-любимото, най-достъпното и най-търсено музикално изкуство от всички любители на музиката. Гайната на тази трайна и не вяхваща привлекателност на неговата музика се крие в дълбокото познаване на човешката душа, в искреното превъплъщаване на чувствата на хората в богати и сърдечни мелодии, в свободолюбивите му идеи, в неговия възвишен морал, в човеколюбието му.

Джузепе Верди често е наричан „поет на най-дълбоките човешки чувства“, а също така и „Маестро на италианската революция“. Кое от определенията е вярно? И двете! Верди може да бъде охарактеризиран по още много начини. Наистина, какво ли няма в неговите 26 опери. До кои страни от живота той не се е докосвал. Композиторът е писал върху революционни сюжети и върху интимни човешки драми, и исторически опери, както и върху сюжети на най-значителни произведения на литературата.

Навсякоде Верди е убедителен. Защото, както казва композиторът, „хубаво е да обичаш правдата, но още по-хубаво е да я сътвориш“.

Любомир Сагаев

В началото на 1856 г., след като вече са създадени „Траиата“, „Труба ур“ и „Р-го-лето“, Верди получава нова поръчка за „Театро Фениче“ във Венеция. Маестрото избира познатата му отдавна драма на испанеца Антонио Гарсиа Гутиер с (автор и на „Трубадур“), „Симон Боканегр“. Изглежда, както твърди унгарският музиколог и писател Георг Гал, Верди е съблазнен да противопостави на шумялата Вагнерова опера „Риенци“, последният римски трибун, една личност в един сюжет от същите мащаби и същото време — 14 в.

Така или иначе, той нахвърля по време на престоя си в Париж за премиерата на „Сицилиански вечери“ сценария на операта. Франческо Мария Пияве веднага написва либретото. В края на 1856 г. операта е готова, но на премиерата (12. III. 1857 г.) във Венеция, произведението пропада. Лошо подобрите певци, мрачното и объркано действие, както и преди всичко новаторският, значително различаващ се от последните форми стил, изглежда са били причина за фиаското. След като операта претърпя неуспех и в Милано през 1859 г., тя изчезва от сцената. След почти 25 години Джулио Рикорди успява да накара Маестрото да преработи заедно с Ариго Бойто скъпата на сърцето му партитура. Новата редакция е представена в „Ла Скала“ на 24 март 1881 г. с френски барион Марс в главната роля с огромен успех, обаче, голямото творение не се поставя така често както други Вердери опери, въпреки че успешните неговите постановки доказват силното му въздействие. Успехът на „Симон Боканегр“, също както и на „Макбет“ зависи на първо място от качеството на изпълнението и най-вече от подходящо подобрения солистичен състав.

„Симон Боканегр“ представлява едно от най-интересните произведения на Верди. Музикално-драматичната форма, водейки се плътено към сценария, се приближава вече към късния зрял стил на Верди („Отело“). Значителна е ролята на речитатива „вграден“ в творенията музикални сцени и предполагащ почти навсякъде строга музикална декламация.

„Парландо“-то, което е много по-гъвкаво третирано, отколкото в „Травиата“ се явява винаги дообрисувано в оркестъра. На самия оркестър е отредена в сравнение с достигащите опери, много по-голяма самостоятелност. Понякога отделената от действието, създаваща втори план звучност, инструменталните ефекти, звуковата живопис повишават и допълват драматичната изразителност на гласовете. Съвръзването на отделните номера създава впечатлението за една цялостна музикално - драматургична контрастно съставна форма. Тази, сочеща към бъдещето, композиционна техника улеснява Верди при преработката на произведението. Въпреки че в музиката нищо не е променено, наново написания финал I (сцената в Сената) се вмъква така гладко, че даже чувствителното ухо на претенциозния слушател трудно ще долови, че той е написан 25 год. по-късно. По указание на Верди, Бойто използва в този финал, който е една от най-изпозваните сцени в оперите на Верди, историческата кореспонденция на поета Петрарка с Дожите на Генуа и Венеция. В своите писма великият ренесансов поет приканва продължително враждуващите партии да ладат мир на Италия в интерес на общата родина.

Освен тази новонаписана сцена, са направени и следните промени: от I д. е отпаднал един балет на африкански корсари и един секстет; за началото на II д. е написан монолога на Паоло; III д. започва с въведение върху темата на Гуелфската революция, а сватбения хор от началото на действието е преместен в сцената Фиеско-Паоло.

Погрешно някои считат, само поради съвпадение на имена, че би било възможен някакъв паралел между драмата на Шилер „Заговорът на Фиеско от Генуа“ и Вердиевата опера. Събитията в Шилеровия „Фиеско“ се развиват 200 год. по-късно при съвършено различна обстановка — политическа и социална.

Особено впечатление прави исторически достоверната, детайлирана социална принадлежност на главните действащи лица. Това изнася обществено-политическата тема в операта над лично-сентименталната интрига и придава на образа на Симон Боканегра черти на един несбъкновен ранноренесансов герсй, превърнат в символ на един общочовешки идеал от Верди.

Веселин Байчев

ИЗ ПИСМОТО НА ФРАНЧЕСКО ПЕТРАРКА ДО ДОЖИТЕ НА ВЕНЕЦИЯ И ГЕНУА

Поетът искайки да предотврати войната между Венеция и Генуа и повикването на чужди наемни войски се обръща в 1351 г. към Дожите на двете цветущи съперничаещи се по суша и море държави със следното писмо, вдъхновено от горещо чувство на родолюбие.

„Развълнуван се чувствавам, многоуважаеми Доже, изплашен и ужасен от стихията, която бушува около нас и от заобикалящите ни революции. Но италианецът, какъвто съм, като оставам настрана бедите на останалия човешки род, позволете ми да говоря за нещастията на Италия. Ето че прибягват към оръжието двата най-могъщи народа, двата най-цветущи града, двете най-блестящи звезди на Италия, поставени като че ли от майката природа като украшения от двете страни на входа към цяла Италия. Вашата звезда свети на север и изток, другата — обърната на юг и запад, вие — господари на едното море, другите — на другото, показвате на четирите страни колко отслабнала и разпадната е римската империя, на която Италия бе майка и царица.

... Но ако се случи едни срещу други да обърнете победоносни оръжия, ние ще бъдем прободени и смъртно ранени от братски ръце. И светлото име и плодът на толкова славни усилия — великата морска империя, ще бъдат измъкнати от ръцете ни. Само онова ще остане, както и всеки друг път, като успеха на нашите злини: да могат враговете да се хвалят и радват на нещастията ни, но не като на свое дело... Ще трябва ли да премълча огромната болка, която ме обзе, когато чух наскоро за съюза сключен от вас с Арагонския крал? Значи италианци искат за разгромяването на други италианци помощта на варварски крале... Безумци, които търсим в продажници доверието, за което смятаме неспособни нашите братя.

Докато природата ни е заобиколила с Алпите и морето като със силни стени, чиито врати са затворени по божествено провидение, ние позволихме те да се отворят с ключовете на завистта, сребролюбието и надменността за кимври, хуни, панони, гали, германци...

О, колко пъти не намерих сили да пея през сълзи с овчаря на Виргилий:

*Ще бъдат ли паячка на варварски войник
тези красиви поля.
И тези жита варварски сърп ли ще жъне.
И на нашите граждански вражди
плод ли ще бъде това?*

ГУЕЛФИ И ГИБЕЛИНИ

Разцветът на градовете на Италия съвпадна по време с появяването в страната на немските императори (Отон III, Хенрих IV, Фридрих I Барбароса) и утвърждаването на властта на папите . . .

. . . Борбата между императори и папи предизвиква поляризация на политическите лагери. Възникнали „партия на църквата“ и „партия на империята“, получили съответно имената „гуелфи“ и „гibelини“. Градовете успешно лавирали между Сцила и Хариба. Един от тях поддържали немските императори, в замяна на дипломи, даряващи им суверенитет, други са постигали същото, заставайки на страната на папската курия.

. . . Военно - дипломатическите сътресения са се наслагвали на вътрешните градски противоречия, усложнявайки и задържайки разцвета на градовете, играейки роли на катализатори на социално-политическите процеси. Такъв е външният фон, който оцветява историята на италианските градове почти до 18 в. в партийните цветове на гуелфи и гibelини.

Обаче причините за гуелфско - гibelинските разпри във всеки град трябва да се търсят без да се излиза от стените му. В гуелфския лагер на преден план се забелязват търговци и занаятчии, в гibelинския — феодалната аристокрация. Но изключенията са така много, че не трябва да се говори за правило. Случвало се е и така, че двете партии да се обединяват срещу цеховете.

. . . Много често един град, съсловие или семейство, са принадлежали към гуелфите само защото враждебния им град, съсловие или семейство съответно стояли зад гibelините. Лозунгите на „гуелфизма“ и „гibelинизма“ са не само безсъдържателни в общоиталиански мащаб: във всеки даден момент, във всеки даден град борбата между „гуелфи“ и „гibelини“ съответствува на точното социално разположение на силите.

Л. М. Баткин

История Италия, стр. 229 - 233

ПОПОЛАНИ, НОБИЛИ, ПЛЕБЕИ

От социална гледна точка „пополани“ се наричали отначало всички свободни жители на града с изключение на нобилитета и духовенството . . .

. . . През 13 в. рязко се отделя богатата върхушка, наричана „тлъстия народ“ и отъждествявана в хрониките със старшите цехове и преди всичко търговци, банкери, сукнари . . . Пополанската демокрация е предимно тяхна власт.

„Мършавия народ“ в широк смисъл са хилядите занаятчии и дребни търговци, отъждествявани с младшите цехове. Към него се приближават и извънцеховите занаятчии, официално непринадлежащи към пополанското съсловие.

Нобилитетът в края на 13 в. също се изменя. Феодалната класа се разслоява двупосочно — една част се разорява, изражда се, измира, а друга се приближава към „тлъстите“ пополани. Дворянските земи отиват в ръцете на лихварите, техните селяни получават свобода, а самите дворяни, освобождавайки се от фамилната гордост се занимавали с войни и търговия. Забелязва се и насрещен процес: част от забогатяващите пополани се приближават към аристокрацията, имитирайки нейния бит, сродявайки се със стари фамилии, придобивайки по различен начин земевладения и замъци, снабдявайки се с рицарски звания и гербове.

. . . В италианския политически речник се появява ново понятие: „магнати“ или „грандове“, резултат от сближението на двете социални групи. Плебеи — това са селяните, останали без земя и превърнати в наемни работници, калфи и чираци от цеховете, разорени занаятчии и цялата градска беднота, наречена от Енгелс „предпролетариат“ и съставляваща основната маса на низшия слой на градското население.

Л. М. Баткин,

История Италия, т. I, стр. 241

В операта „Симон Боканegra“ е отразен с пределна яснота процесът на социални размествания в Генуа. Главните действащи лица и масите действуват и влизат в едни или други отношения изключително поради своята социална обусловеност и принадлежност към определена група.

От края на 13 в. започва разцвета на друго крупно пристанище в Северна Италия — Генуа. Възстановената с нейна помощ през 1261 г. Византийска империя предоставила на Генуа монополно положение в търговията по Черно море, през Босфора, оттам в южна Русия, Иран, Централна Азия и Китай. В началото на 14 в. чрез редица войни Генуа се укрепва и в Егейско море, и по Западното Средиземноморие и става най-важната търговска държава.

... Генуезкият патрициат е бил много по-малко консолидиран от венецианския, а същевременно са съществували много по-тесни връзки между олигархията и феодалните собственици.

... В Генуа пополаните са вземали широко участие в търговската дейност, а по време на политическите битки са встъпвали в съюз с цеховите занаятчии. Изобщо политическият живот в Генуа се отличавал с крайна неустойчивост.

... Генуезките диктатори са срещали толкова енергично противодействие ту от страна на олигархията и аристокрацията, ту от страна на пополаните, че са се обръщали често за помощ към други държави и Генуа в 14 и 15 в. нееднократно се е намирал под тяхна власт.

През 1399 г. генуезките пополаи, недоволни от хазайниченето на аристокрацията са издигнали на длъжността Дож честолюбивия Симоне Боканегра.

... През целия този период (14, 15 в.) в Генуа са продължавали непрекъснати смутове и преврати, водила се е борба между представители на старата и нова аристокрация — Дорна, Симнола, Фиески, Адорно, Фрегозо, Грималди и др. Нееднократните опити на пополаните да заемат отново властта свършвали с неуспех.

Е. В. Бернадская,

История Италии, т. I, стр. 326, 328

- 1296 г. — Генуезката флота разгромява венецианската при Курцола.
- 1300 г. — Генуа търгува с Русия, Иран, Централна Азия и Китай.
- 1310 г. — Борбите между „черни“ и „бели“ гвелфи, както и между гвелфи и гибелини отслабва властта на абатство Генуа.
- 1330 г. — Венеция отново властвува на световния пазар.
- 1333 г. — Абатът на Генуа — Андреа Фиеско и морският консулат предлагат на пирата Симон Боканегра да помогне на Генуа.
- 1333 г. — Плебейт Симон Боканегра влиза в двореца Фиески. Тук той среща дъщерята на Андреа — Мария.
- 1334 г. — Страшилището за венецианските пирати в Тиренско море, корсарят Симон Боканегра дръзва да иска ръката на Мария Фиеско. Изгонват го.
- 1334 г. — Мария Фиеско и Симон Боканегра избягват в Пиза.
- 1335 г. — Ражда се дъщеря им, кръстена също Мария.
- 1336 г. — Андреа Фиеско, узнал от монаси къде се крие дъщеря му, я довежда насила в Генуа и я заключва в двореца.
- 1336 г. — Върналият се Симон наема старицата Джована, която трябва да се грижи за дъщеря му.
- 1338 г. — Джована умира. Монахини прибират малката Мария в манастир. Симон напразно търси любимата си и детето.

Тлъстият пополан Паоло, притежател на фабрика за източване на свила, организира заговор. Абатът Андреа Фиеско трябва да бъде свален. На негово място трябва да застане плебеят Симон Боканегра.

„Мършавият“ пополан Пиетро събира съмишленици сред пополаните, дребните занаятчи и въоръжените матроси.

Симон Боканегра, повикан от Пиза, узнава къде е любимата му. Той дава съгласието си да стане дож на Генуа за да получи ръката на Мария Фиеско.

Заклучената и отчаяна дъщеря на абата на Генуа се е самоубила в двореца.

Религиозният фанатик Андреа Фиеско напразно се мъчи да измоли опрощение за самоубийщата.

Симон моли абата за прошка.

Фиеско иска да получи незаконородената си внучка.

Узнал за тайнственото ѝ изчезване, той отказва да оттегли проклятието си над Симон.

Решил да види любимата си, корсар съзира в мрака трупа ѝ.

В този момент народът обявява плебея Симон Боканегра за дож на Генуа.

За пръв път в историята на Италия плебей застава на трона на дожите.

Абатство Генуа става Генуезка република.

1340 г. — Генуа се управлява от Сенат, начело с дожа.

1342 г. — Генуезката аристокрация недоволствува

1347 г. — Габрино, наречен Кола ди Риенци става „народен трибун“ на Рим.

1351 г. — Приятелят на Риенци — Франческо Петрарка пише първото си писмо до дожите на Генуа и Венеция, в което призовава мир и обединение на Италия.

1354 г. — Кола ди Риенци е убит.

1360 г. — Разкрит е заговор срещу Симон Боканегра. Начело на заговора са Андреа Фиеско и мъжете от фамилиите Адорно и Грималди.

1360 г. — Бащите Адорно и Грималди са екзекутирани. Фиеско и Габриеле Адорно се укриват. Синовете Грималди са екстернирани.

1360 г. — Иззети са земите на фамилия Адорно. Габриеле бяга в Пиза при братята Грималди.

1361 г. — Мария Боканегра — монахиня, се влюбва в Габриеле Адорно. В манастира в Пиза умира приятелката ѝ Амелия Грималди. Дъщерята на Симон Боканегра се съгласява да вземе нейното име и да заеме нейното място, за да спаси владенията на Грималди в Генуа и Монако. Тя иска да бъде близо до любимия си.

1363 г. — Андреа Фиеско започва организацията на нов заговор. В него участвуват и Габриеле Адорно.

ГРАДИНА, 1364 г.

Амелия се мъчи да отклони Габриеле от опасните занимания. Тя се бои за живота му. Омразният дожд на Генуа предизвестява идването си в замъка. Той иска да ожени първия си министър Паоло — попован, за аристократката Грималди. Андреа Фиеско, убедил се в големата обич на осиновения от него Габриеле към Амелия благославя обичащите се млади. Симон с ловната си свита влиза в имението. Той носи указ за помилването на братята Грималди, които все още са в изгнание. От тях ще иска ръката на Амелия за своя министър на правосъдието.

Девоичката му разкрива истината за себе си — Симон Боканегра намира дъщеря си Мария. Бракът вече е немислим.

Нобилите биха се настроили против връзката на дъщерята на дожа с попован, откритието трябва да остане в тайна.

Паоло нарежда на дясната си ръка — Пиетро, Амелия да бъде отвлечена.

СЕНАТ, 1364 г.

Заседание на сената. Нобили и поповани, гибелини и гуелфи трябва да решат съдбата на Генуа и на Италия.

Дождът съобщава вестта за отворения за генуезките търговци Еузински проток.

Симон Боканегра поднася на сенаторите поредния апел на 60 годишния Петрарка до дожите на двете враждуващи републики Генуа и Венеция за мир и обединение на страната.

Поповани и нобили, подтикнати от Паоло, подигравателно отхвърлят призива.

Разяреният народ иска смъртта на дожа. Пусната от Симон в сената, тълпата нахвърлила се срещу Габриеле Адорно и защитаващия го Фиеско, иска наказанието на момъка.

Габриеле е убил съзаклятника Лоренцино, участвувал в отвличането на Амелия. За организатор влюбеният момък счита дожа. Идването на Амелия спасява Боканегра от смърт. Паоло е разкрит и принуден да произнесе сам проклятие над себе си.

Паоло няма друг изход. Той трябва да убие Боканегра. Затвореният заедно с Габриеле Андреа, отказва да участва в предложеното му престъпление. Остава приготвената отрова и ревността на Адорно. Паоло убеждава младия аристократ, че любимата му служи за „приятно забавление“ на Симон и поставя кинжал в ръката му.

КАБИНЕТ, 1364 г.

Паоло сипва отрова в чашата на дожа.

Габриеле, решен да убие похитителя, се среща с Амелия. Тя не може да му каже истината — от това зависи цялостта на републиката.

Симон, със списъка на заговорниците, вероятно предаден му от уплашения от разобличението на Паоло Пиетро, влиза в кабинета си. Той е уморен от постоянните борби в Генуа. Амелия разкрива любовта си към врага на баща си. Симон обещава прощка, ако Адорно се разкае. Изпива отровата.

Решилият да го убие Габриеле е спрял от Амелия.

Симон разкрива истината на дъщеря си. Габриеле е потресен.

Избухва дълго подготвеният от гуелфите заговор.

Паоло действа.

Ф И Н А Л, 1364 г.

Заговорът е потушен. Войските на гуелфите — разбити. Народът прославя Симон.

Чакалият 25 години възмездие на Симон — Андрея Фиеско излиза от затвора.

Водят Паоло към бесилката. Последното, което той разкрива на Фиеско е отравянето на дожа и страха от божията присъда.

Симон омъжва дъщеря си за Габриеле Адорно. Той предусеща смъртта си. Бърза. Патрици и плебеи трябва да се свържат чрез този брак. Генуа трябва да бъде единна.

Фиеско узнава, че Амелия е детето на неговата дъщеря Мария. 25 години той е мразел напразно.

Симон умира и завещава трона на генуезките дожове на Габриеле Адорно.

1364 г. — Тронът на дожите на Генуа е отново в ръцете на патрициите.

1380 г. — Венецианската флота разгромява генуезката при Кьоджа.

